

Výchozím pramenem pro naši práci se stala jedna z listin olomouckého biskupa Bruna, která pojednává o sporu, které vedl Bruno mezi klášteřem ve Žďáru (nad Sázavou) a řádem Templářů (sídlicím v Čejkovicích). Spor se týkal překročení práva místní farnosti a otázky desátku (decimis) ve Vrbici, kde byla teprve nedávno popsána hranice. Listina je datována 25.října 1269 a sepsána byla v Kelči.

Právo nad farností ve Vrbici bylo údajně již dříve vyjednáno řádu Templářů, farnost v Čejkovicích byla vyjednána klášteřem ve Žďáru.

Námi vybraná listina se nenachází pouze v Českém diplomatáři, ale také v těchto edicích: Steinbach II, str. 28, č. 16 (z rukopisu, který byl uchován v archivu klášteřa) a CDM IV, str.32, č.27.

A samozřejmě i v několika regestech: Hormayr, archiv 1827, str. 10; Hormayr, Taschenbuch 1842, str. 466 a Reg II, str.259, č. 668.

Původní písemnost vydala biskupova vlastní kancelář která byla určena ke společnému užívání.

Rukopis listiny je dochován a poskytuje jej „Diplomatář žďárského klášteřa 1256 - 1642...“ ze 17.století, str. 28, č. 16 (B).

V listině nás zaujala hlavně zmínka o Templářském řádu (Milites Templi, Fratres militiae Templi). Tento řád patří k nejznámějším rytířským řádům, které vznikly ve 12. století v souvislosti s křižáckými taženými do Svaté země.

Tento rytířský řád, který se řídí řeholí sv. Augustina (podobně jako ostatní rytířské řády) byl založen v roce 1119 francouzskými šlechtici v Jeruzalémě poblíž někdejšího Šalamounova chrámu („templu“). Právě podle tohoto Templu si zvolili své jméno. Po pádu Akkonu se v roce 1191 přemístili nejprve na Kypr a odtud pak do Paříže.

Územně se řád dělil na provincie v čele se zemskými komturami. Jejich nejvyšším představitelem byl velmistr. Vedle kněžích byli členy řádu i laici - profesní rytíři. Jejich hlavním posláním byla ochrana poutníků v Svaté zemi a posvátných křesťanských míst, ale plnili i úkoly charitativního rázu (péče o nemocné ve špitálech).

Tento rytířský řád byl do Čech uveden Václavem I. roku 1232 a o jedenáct let později se rozšířil i na Moravě (tudíž v době, kdy byla listina sepsána působili Templáři na Moravě zhruba 20 let). Jejich hlavním sídlem byla Praha, v níž se usídlili při kostelu sv. Vavřince a zbudovali zde komendu zvanou Jerusalem. Dále sídlili na místě nyní zastavěném

skupinou domů, mezi Celetnou ulicí a chrámem sv. Jakuba, tomuto místu se dodnes říká v Templu. Jejich další sídla byla v: Uhříněvsi, Blatné, Budyni, na Zvíkově a ve Žlebech. Pro nás jsou ale důležitá jejich sídla na Moravě, kde měli komendu v Čejkovicích, v Jamolicích, Templštejně a Brně.

V roce 1312-1314 (době, kdy byl na koncilu ve Vienne - 1311/1312 řád avignonským papežem Klementem V. zrušen a velmistr řádu Jakub de Molay upálen) zanikají i komendy tohoto řádu u nás. Jejich majetky většinou převzali Johanité.

Pro naši listinu je důležité právě jejich sídlo v Čejkovicích, které listina zmiňuje. Zmínka o řádu Templářů se nachází i v první písemné zprávě o Čejkovicích z roku 1248 spojené s existencí tvrze, kterou vybudovali právě členi řádu Templářských rytířů. Současně s tvrzí byly vybudovány i Templářské sklepy, o jejichž velikosti se dodnes vyprávějí legendy a které byly a stále jsou využívány pro uskladnění a zrání vína.

Opozici Templářům ve zmíněné listině představuje Žďárský klášter:

Tento cisterciácký klášter ve Žďaru byl založen díky snaze Přibyslava z Křižanova, který shromáždil potřebné prostředky a před smrtí pověřil svého zete Bočka z Perneggu, aby dokončil započaté dílo. Roku 1252 markrabě Přemysl Otakar potvrdil Bočkovu donaci. Příchod řeholníků na toto místo je znám již v zmíněném roce 1252, byli to nejprve dva mniši a dva konvrši pocházející z Pomuku. Následovali je další, tentokrát z Velehradu a z Waldsasu.

Klášter měl právo nad čtyřmi vesnicemi v okolí, dále patronát kostela ve Velké Bíteši a desátky z několika dalších vsí. Postupem času získal některé další majetky a výnosy. Řadu majetků mu věnovali páni z Lichtenburka. V roce 1264 mu Přemysl Otakar II. udělil právo ponechávat si výnos z dolování na klášterních statcích, později k tomu připojil výnos z peněžitých pokut.

Klášter v následujících staletích často měnil majitele, byl opuštěn a znovu osídlován a dnes patří do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Tyto osudy už ovšem blíže nesouvisí s dobou v níž biskup Bruno vydává svou listinu.

Závěr: V již zmiňovaném sporu proti sobě stály 2 velké řády Templáři a Cisterciáci, ve skutečnosti pouze jejich místní zastupitelé. Pro vlastní dějiny těchto dvou „fenoménů“ tento spor neznamenal žádný přelomový moment. Můžeme jen hypoteticky konstatovat, že ať už bylo řešení jakékoli trvalo nanejvýš půl století. V letech 1311 - 1312 byl řád templářů zrušen, takže jeho místní „državy“ získaly nové majitele.

Použitá literatura:

CDB V2, s. 188 - 189, č. 596.

Pavlincová, H. - Horyna, B: Judaismus, křesťanství, islám.
Olomouc 2003.

Foltýn, Dušan a kol.: Encyklopedie moravských a slezských
klášterů, Praha 2005.